

Naczelna Izba Aptekarska

Informacja

na temat szczepień przeciw grypie wykonywanych przez farmaceutów

1. Szczepienie przeciw grypie należy do kategorii zalecanych szczepień ochronnych¹.
2. Szczepienie ochronne, w tym szczepienie przeciw grypie, to podanie szczepionki przeciw chorobie zakaźnej w celu sztucznego uodpornienia przeciwko tej chorobie². Wykonanie zalecanego szczepienia ochronnego jest poprzedzone badaniem kwalifikacyjnym w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonania tego szczepienia.

Farmaceuta może przeprowadzić badanie kwalifikacyjne osobie dorosłej przed szczepieniem przeciw grypie³.

Farmaceuta, który posiada określone kwalifikacje, może przeprowadzić wykonanie szczepienia przeciw grypie u osoby dorosłej⁴.

Farmaceuta posiada kwalifikacje do wykonywania szczepień przeciw grypie, gdy:

- 1) odbył w ramach doskonalenia zawodowego kurs lub szkolenie w zakresie szczepień ochronnych i uzyskał dokument potwierdzający ukończenie tego kursu lub szkolenia lub
- 2) **uzyskał specjalizację w dziedzinie**, w przypadku której ramowy program kształcenia podyplomowego obejmował problematykę szczepień ochronnych na podstawie przepisów o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz przepisów o zawodach pielęgniarki i położnej, lub

¹ Szczepienie przeciw grypie wymienione jest w pkt 7 „WYKAZU ZALECANYCH SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH”, stanowiącego ZAŁĄCZNIK Nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 września 2010 r. w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych oraz sposobu finansowania i dokumentowania zalecanych szczepień ochronnych wymaganych międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi (Dz.U. z 2010r. Nr 180, poz. 1215).

² Art. 2 pkt 26 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tj. Dz.U. z 2021r. poz. 2069, z późn. zm.).

³ Art. 19 ust. 5a ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

⁴ Art. 19 ust. 5b ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

- 3) posiada **co najmniej 6-miesięczną praktykę** w zakresie przeprowadzania szczepień ochronnych albo
 - 4) **uzyskał dokument potwierdzający ukończenie szkolenia:**
 - a) teoretycznego w zakresie przeprowadzania badania kwalifikacyjnego w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonania szczepienia przeciw COVID-19, dostępnego na platformie e-learningowej Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, oraz
 - b) praktycznego, którego program zatwierdziło Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, obejmującego naukę podania szczepionki w postaci iniekcji domięśniowej oraz podjęcia działań w przypadku wystąpienia nagłej reakcji alergicznej lub innego stanu zagrożenia życia pacjenta następującego bezpośrednio po przeprowadzeniu szczepienia, realizowanego w warunkach symulowanych w Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego lub uczelni prowadzącej kształcenie na kierunku lekarskim⁵.
3. Normy prawne, które statuują uprawnienie farmaceutów do przeprowadzania badania kwalifikacyjnego oraz podania szczepionki przeciw grypie **nie określają miejsca wykonywania badań i szczepienia**⁶. Poszczególne świadczenia, usługi, zadania oraz czynności zawodowe farmaceuta może wykonywać w miejscach, które są określone obowiązującym prawem. **Oznacza to, że – co do zasady – farmaceuta może wykonywać badania kwalifikacyjne i podawać szczepionkę przeciw grypie wszędzie tam, gdzie jest to prawem dopuszczone.**
4. Farmaceuta może przeprowadzać badania kwalifikacyjnego przed szczepieniem przeciw grypie oraz podawać szczepionki przeciw tej chorobie **m.in. w aptekach ogólnodostępnych, spełniających wymagania określone prawem**⁷.
- Obecnie wymagania wobec aptek dotyczące przeprowadzania szczepień przeciw grypie określają:
- 1) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 września 2002 r. w sprawie wykazu pomieszczeń wchodzących w skład powierzchni podstawowej i pomocniczej apteki (Dz.U. z 2002 r. Nr 161, poz. 1338);
 - 2) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 września 2002 r. w sprawie szczegółowych wymogów, jakim powinien odpowiadać lokal apteki (Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1395).

⁵ § 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz.U. z 2018r. poz. 753).

⁶ Art. 19 ust. 5a i 5b ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

⁷ Art. 86 ust. 8a ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (tj. Dz.U. z 2021r. poz. 1977, z późn. zm.)

5. Szczepienia przeciw grypie w aptekach ogólnodostępnych, spełniających ww. wymagania, przeprowadzane są **zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.**

Oznacza to, że obowiązują następujące zasady:

- 1) do wykonania szczepienia przeciw grypie nie jest wymagane uprzednie wystawienie skierowania;
- 2) szczepionka przeciwko grypie jest produktem leczniczym o kategorii dostępności Rp, czyli wydawana jest z przepisu lekarza; osoba poddająca się szczepieniu przeciw grypie musi posiadać receptę;
- 3) osoba poddająca się szczepieniu przeciw grypie ponosi koszty:
 - a) zakupu szczepionki;
 - b) wykonania badania kwalifikacyjnego i podania szczepionki przez farmaceutę;
- 4) szczepionka przeciw grypie wydawana jest przez aptekę osobie poddającej się szczepieniu zgodnie z posiadanymi przez tę osobę uprawnieniami do zaopatrzenia w refundowane leki:
 - a) bezpłatnie,
 - b) za odpłatnością w wysokości 30% albo 50% ich limitu finansowania - do wysokości limitu finansowania i za dopłatą w wysokości różnicy między ceną detaliczną a wysokością limitu finansowania;
- 5) farmaceuta wydaje osobie poddawanej szczepieniu przeciw grypie **zaświadczenie o wykonaniu szczepienia**⁸;
- 6) farmaceuta **informuje** osobę poddawaną szczepieniu **o możliwości wydania na jej koszt Międzynarodowej Książeczki Szczepień**⁹;
- 7) farmaceuta **dokumentuje realizację szczepienia poprzez odnotowanie tego faktu w dokumentacji medycznej**, w tym w karcie uodpornienia, jeżeli ma dostęp do tej karty¹⁰;
- 8) szczepienia **nie można przeprowadzić**, jeżeli między badaniem kwalifikacyjnym przeprowadzonym w celu wykluczenia przeciwwskazań do szczepienia a tym

⁸ Art. 19 ust. 8 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

⁹ Wzór Międzynarodowej Książeczki Szczepień, sposób jej wydawania i dokonywania w niej wpisów, a także sposób prowadzenia dokumentacji z wykonanych zalecanych szczepień ochronnych określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 września 2010 r. w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych oraz sposobu finansowania i dokumentowania zalecanych szczepień ochronnych wymaganych międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi (Dz.U.2010.180.1215); osoby przeprowadzające szczepienie przeciw grypie informuje osobę poddawaną szczepieniu o możliwości wydania na jej koszt Międzynarodowej Książeczki Szczepień – vide art. 19 ust. 8 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

¹⁰ Art. 19 ust. 8 w zw. z art. 17 ust. 8 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 września 2010 r. w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych oraz sposobu finansowania i dokumentowania zalecanych szczepień ochronnych wymaganych międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi (Dz.U.2010.180.1215);

- szczepieniem **upłynęło 24 godziny od daty i godziny wskazanej w zaświadczeniu o badaniu kwalifikacyjnym**¹¹;
- 9) po przeprowadzeniu badania kwalifikacyjnego farmaceuta **wydać zaświadczenie ze wskazaniem daty i godziny przeprowadzonego badania**¹²;
- 10) w przypadku gdy badanie kwalifikacyjne daje podstawy do długotrwałego odroczenia szczepienia ochronnego, **farmaceuta informuje osobę badaną o konieczności konsultacji specjalistycznej**¹³.
6. W przypadku przeprowadzania w aptecę ogólnodostępnej szczepienia ochronnego przeciw grypie w skład powierzchni podstawowej lokalu tej apteki wchodzi **pokój opieki farmaceutycznej**, przy czym funkcję pokoju opieki farmaceutycznej może pełnić także **pomieszczenie administracyjno-szkoleniowe**¹⁴. **Wymóg ten musi zostać spełniony do dnia 1 września 2022 r.**¹⁵
7. Szczepienia ochronnego przeciw grypie mogą być przeprowadzane w:
- 1) **pokoju opieki farmaceutycznej** stanowiącym:
 - a) oddzielne pomieszczenie albo
 - b) wyodrębnioną część izby ekspedycyjnej, oddzieloną od pozostałej części izby ekspedycyjnej ściankami działowymi, w tym przesuwными, pod warunkiem że zagwarantuje to pacjentom bezpieczeństwo oraz poszanowanie intymności i godności, a także niezakłócone wykonywanie czynności w innych pomieszczeniach apteki, w szczególności sporządzanie produktów leczniczych oraz przechowywanie produktów leczniczych lub wyrobów medycznych zgodnie z wymaganiami dotyczącymi jakości i bezpieczeństwa, z wejściem z izby ekspedycyjnej;
 - 2) **pomieszczeniu administracyjno-szkoleniowym** - pod warunkiem:
 - a) zachowania rozdziału czasowego poszczególnych funkcji pełnionych przez to pomieszczenie oraz
 - b) wprowadzenia pisemnej procedury określającej sposób dostępu i korzystania z tego pomieszczenia, który gwarantuje pacjentom bezpieczeństwo oraz poszanowanie intymności i godności, a także niezakłócone wykonywanie czynności w innych

¹¹ Art. 19 ust. 6 w zw. z art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

¹² Art. 19 ust. 6 w zw. z art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

¹³ Odpowiednio stosowany art. 17 ust. 5 w zw. z art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

¹⁴ § 1 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 września 2002 r. w sprawie wykazu pomieszczeń wchodzących w skład powierzchni podstawowej i pomocniczej apteki (Dz.U. z 2002r. Nr 161, poz. 1338).

¹⁵ § 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 31 grudnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu pomieszczeń wchodzących w skład powierzchni podstawowej i pomocniczej apteki (Dz.U. z 2022r. poz. 23).

pomieszczeniach apteki, w szczególności sporządzanie produktów leczniczych oraz przechowywanie produktów leczniczych lub wyrobów medycznych zgodnie z wymaganiami dotyczącymi jakości i bezpieczeństwa.

8. W przypadku przeprowadzania w aptecę ogólnodostępnej szczepienia ochronnego przeciw grypie, podstawowe wyposażenie apteki w pokoju opieki farmaceutycznej lub pomieszczeniu administracyjno-szkoleniowym **obejmuje**¹⁶:

- 1) stół zabiegowy urządzony i wyposażony stosownie do zakresu przeprowadzanych szczepień ochronnych;
- 2) zestaw do wykonywania iniekcji;
- 3) zestaw do wykonania opatrunków;
- 4) pakiety odkażające;
- 5) środki ochrony osobistej (fartuchy, maseczki, rękawice);
- 6) umywalka z baterią z ciepłą i zimną wodą, a w przypadku braku możliwości jej instalacji - umywalka mobilna;
- 7) dozownik z mydłem w płynie;
- 8) dozownik ze środkiem dezynfekcyjnym;
- 9) pojemnik z ręcznikami jednorazowego użycia i pojemnik na zużyte ręczniki;
- 10) roztwór do wstrzykiwań Adrenalinum 1 mg/ml lub 300 µg/0,3 ml, lub 150 µg/0,3 ml, lub 1 mg/10 ml - w celu zastosowania u pacjenta poddanego szczepieniu w przypadku wystąpienia wstrząsu anafilaktycznego, na podstawie art. 31 ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty (Dz. U. z 2021 r. poz. 97 i 1559);
- 11) termometr bezdotykowy do pomiaru temperatury ciała pacjenta przed przeprowadzeniem szczepienia;
- 12) sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu i drukarką;
- 13) miejsce pozwalające na pozostawienie odzieży wierzchniej pacjenta poddającego się szczepieniu;
- 14) pojemniki na zużyte igły i strzykawki oraz pojemniki na zakaźne materiały medyczne.

9. W przypadku przeprowadzania w aptecę ogólnodostępnej szczepienia ochronnego przeciw grypie, od 1 września 2022 r. **podstawowe wyposażenie archiwum** musi obejmować zamykaną na klucz szafę przeznaczoną do przechowywania dokumentacji medycznej pacjentów poddanych szczepieniu ochronnemu¹⁷.

10. W przypadku przeprowadzania szczepień przeciw grypie apteka ogólnodostępna ma obowiązek utylizacji odpadów medycznych, w tym poszczepiennych, zgodnie z

¹⁶ § 6 ust. 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 września 2002 r. w sprawie szczegółowych wymogów, jakim powinien odpowiadać lokal apteki.

¹⁷ § 8 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 września 2002 r. w sprawie szczegółowych wymogów, jakim powinien odpowiadać lokal apteki

przepisami wydanymi na podstawie art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2021 r. poz. 779, 784, 1648 i 2151).

11. Jakkolwiek wykonanie szczepienia przeciw grypie, obejmujące badanie kwalifikacyjne i podanie szczepionki, wydaje się spełniać przedmiotowe kryterium zastosowania zwolnienia od podatku od towarów i usług, ponieważ jest „*usługą w zakresie opieki medycznej, służącą profilaktyce*”, to wyjaśnienia wymaga kwestia, czy i ewentualnie, który przepis ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług może być zastosowany¹⁸. Naczelna Izba Aptekarska wystąpiła do Ministra Finansów o wydanie w tej sprawie interpretacji ogólnej, ewentualnie objaśnienia podatkowego.

18 Art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, stanowi w kolejnych punktach, że zwalnia się od podatku:

18) usługi w zakresie opieki medycznej, służące profilaktyce, zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia, oraz dostawę towarów i świadczenie usług ściśle z tymi usługami związane, wykonywane w ramach działalności leczniczej przez podmioty lecznicze;

18a) usługi w zakresie opieki medycznej, służące profilaktyce, zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia, oraz dostawę towarów i świadczenie usług ściśle z tymi usługami związane, świadczone na rzecz podmiotów leczniczych na terenie ich zakładów leczniczych, w których wykonywana jest działalność lecznicza;

19) usługi w zakresie opieki medycznej, służące profilaktyce, zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia, świadczone w ramach wykonywania zawodów:

a) lekarza i lekarza dentystry,

b) pielęgniarki i położnej,

c) medycznych, o których mowa w [art. 2 ust. 1 pkt 2](#) ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 633 i 655),

d) psychologa;

19a) świadczenie usług, o których mowa w pkt 18 i 19, jeżeli usługi te zostały nabyte przez podatnika we własnym imieniu ale na rzecz osoby trzeciej od podmiotów, o których mowa w pkt 18 i 19;